

Rada
Unii Europejskiej

Bruksela, 14 czerwca 2024 r.
(OR. en)

10105/24

JAI 831
COPEN 257
ENFOPOL 294
EUROJUST 38
CORDROGUE 81
CATS 57

WYNIK PRAC

Od:	Sekretariat Generalny Rady
Do:	Delegacje
Nr poprz. dok.:	9999/24
Dotyczy:	Konkluzje Rady pt. „Osadzenia na małą skalę: nacisk na resocjalizację i na reintegrację społeczną”

Na posiedzeniu w dniach 13–14 czerwca 2024 r. Rada (ds. Wymiaru Sprawiedliwości i Spraw Wewnętrznych) zatwierdziła konkluzje Rady pt. „Osadzenia na małą skalę: nacisk na resocjalizację i na reintegrację społeczną”. Tekst w wersji zatwierdzonej przez Radę znajduje się w załączniku.

Konkluzje Rady**„Osadzenia na małą skalę: nacisk na resocjalizację i na reintegrację społeczną”****Wprowadzenie**

- a) W programie haskim z 2004 r. i w programie sztokholmskim z 2009 r. uznano, że pozbawienie wolności i środki będące alternatywą wobec pozbawienia wolności stanowią istotny obszar polityki UE w dziedzinie wymiaru sprawiedliwości.
- b) Jednym z głównych priorytetów Programu strategicznego na lata 2019–2024, przyjętego przez Radę Europejską w dniu 20 czerwca 2019 r., jest ochrona obywateli i swobód. Aby zrealizować ten priorytet, Unia Europejska powinna bronić podstawowych praw i wolności przysługujących jej obywatelom, tak jak je zapisano w traktatach, oraz chronić obywateli przed istniejącymi i pojawiającymi się zagrożeniami. Należy wobec tego rozszerzać i wzmacniać walkę z terroryzmem i przestępczością transgraniczną.
- c) Roczne sprawozdanie Europolu dotyczące sytuacji i tendencji w dziedzinie terroryzmu w UE (TE-SAT) wskazuje na to, że osoby pozbawione wolności mogą być celem sieci zajmujących się werbowaniem na potrzeby terroryzmu i przestępczości zorganizowanej¹. Kwestią nieodzowną jest aktywne zwalczanie tego zjawiska.
- d) Program strategiczny na lata 2019–2024 zakłada również zmianę w kierunku bardziej ekologicznej, sprawiedliwej i inkluzywnej przyszłości. Podjęcie tematu różnych form pozbawienia wolności z uwzględnieniem celów zrównoważoności i reintegracji społecznej jest odzwierciedleniem tych przekrojowych priorytetów.

¹ Sprawozdania Europolu dotyczące sytuacji i tendencji w dziedzinie terroryzmu w UE za rok 2022 i 2023.

- e) Długą tradycję zajmowania się kwestiami związanymi z pozbawieniem wolności ma Rada Europy, która zdobyła ogromną wiedzę w tej dziedzinie. Europejski Komitet do spraw Zapobiegania Torturom oraz Nieludzkiemu lub Poniżającemu Traktowaniu albo Karaniu (CPT) ocenia sposób traktowania osób pozbawionych wolności i publikuje regularne sprawozdania i zalecenia, by w większym stopniu respektowane były przysługujące tym osobom prawa podstawowe.
- f) W konkluzjach w sprawie wzmacniania reakcji wymiaru sprawiedliwości w sprawach karnych na radykalizację skutkującą terroryzmem i brutalnym ekstremizmem², przyjętych w dniu 20 listopada 2015 r., Rada zwróciła się do Komisji o pilne przydzielenie niezbędnych środków finansowych na działania podejmowane w związku z tymi konkluzjami Rady, w szczególności na wsparcie opracowywania programów resocjalizacji, a także narzędzi oceny ryzyka pozwalających określić najwłaściwszą reakcję wymiaru sprawiedliwości w sprawach karnych, z uwzględnieniem indywidualnych okoliczności oraz względów bezpieczeństwa wewnętrznego i bezpieczeństwa publicznego.
- g) W wyroku w sprawie Aranyosi/Căldăraru³ z dnia 5 kwietnia 2016 r. oraz w wyrokach następczych Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej uznał znaczenie kwestii warunków odbywania kary pozbawienia wolności w kontekście wzajemnego uznawania i w kontekście funkcjonowania decyzji ramowej 2002/584/WSiSW w sprawie europejskiego nakazu aresztowania⁴.
- h) Unia Europejska wielokrotnie podkreślała znaczenie procesów reintegracji i resocjalizacji, które są zgodne z prawami podstawowymi⁵.

² Konkluzje Rady w sprawie wzmacniania reakcji wymiaru sprawiedliwości w sprawach karnych na radykalizację skutkującą terroryzmem i brutalnym ekstremizmem, 14350/15.

³ Wyrok z dnia 5 kwietnia 2016 r. w sprawach połączonych C-404/15 i C-659/15, Aranyosi i Căldăraru, EU:C:2016:198.

⁴ Decyzja ramowa Rady z dnia 13 czerwca 2002 r. w sprawie europejskiego nakazu aresztowania i procedury wydawania osób między państwami członkowskimi, Dz.U. L 190 z 18.7.2002, s. 1–20.

⁵ Zob. np. decyzja ramowa Rady 2008/909/WSiSW o karach pozbawienia wolności, motyw 9 i art. 4 ust. 2 dotyczące resocjalizacji jako jednego z celów tej decyzji ramowej.

- i) W rezolucji z dnia 5 października 2017 r. w sprawie systemów penitencjarnych i warunków panujących w zakładach karnych⁶ Parlament Europejski wezwał państwa członkowskie do uprzywilejowania małych zakładów przyjmujących ograniczoną liczbę więźniów; ma to zapobiegać recydywie i wspierać reintegrację społeczną.
- j) W konkluzjach Rady w sprawie propagowania wzajemnego uznawania orzeczeń poprzez zwiększanie wzajemnego zaufania⁷, przyjętych w dniu 7 grudnia 2018 r., zachęcono państwa członkowskie do stosowania środków alternatywnych wobec pozbawienia wolności, co pozwoli ograniczyć liczbę osób przebywających w obiektach penitencjarnych i tym samym pomoże realizować cele resocjalizacyjne, a także będzie stanowić odpowiedź na fakt, że do osłabiania wzajemnego zaufania często przyczyniają się złe warunki panujące w więzieniach i problem przeludnionych obiektów penitencjarnych.
- k) W przyjętych w dniu 3 grudnia 2019 r. konkluzjach w sprawie środków będących alternatywą wobec pozbawienia wolności⁸ zachęcono państwa członkowskie, by przeciwdziałały przeludnieniu więzień i wspierały reintegrację społeczną przestępców, biorąc pod uwagę wpływ tych działań na ograniczenie zjawiska recydywy i ryzyka radykalizacji w więzieniu. W konkluzjach tych odnotowano również, że stosowane sankcje i środki karne oraz sposób ich egzekwowania przyczyniają się do zapobiegania powrotowi do przestępstwa, a zatem przekładają się na bezpieczeństwo w społeczeństwie.
- l) Ponadto w konkluzjach tych podkreślono, że wymiana najlepszych praktyk to dla państw członkowskich użyteczna metoda wzajemnego uczenia się i doskonalenia ich własnych procedur, praktyk i ustawodawstwa. UE może także skorzystać na ściślejszej współpracy z Radą Europy i innymi właściwymi organizacjami.

⁶ Rezolucja Parlamentu Europejskiego z dnia 5 października 2017 r. w sprawie systemów penitencjarnych i warunków panujących w zakładach karnych, Dz.U. C 346 z 27.9.2018, s. 94–104.

⁷ Konkluzje Rady w sprawie wzajemnego uznawania orzeczeń w sprawach karnych – „Propagowanie wzajemnego uznawania orzeczeń poprzez zwiększanie wzajemnego zaufania”, Dz.U. C 449 z 13.12.2018, s. 6–9.

⁸ Konkluzje w sprawie środków będących alternatywą wobec pozbawienia wolności: wykorzystanie kar i środków nieizolacyjnych w dziedzinie wymiaru sprawiedliwości w sprawach karnych, Dz.U. C 422 z 16.12.2019, s. 9–13.

- m) Dyskusje na posiedzeniu Rady ds. Wymiaru Sprawiedliwości i Spraw Wewnętrznych w dniach 7 i 8 października 2021 r. uwidoczniły wspólne zobowiązanie ministrów do dalszej poprawy warunków panujących w więzieniach w oparciu o zasadę wzajemnego uznawania wyroków i orzeczeń sądowych.
- n) Państwa członkowskie, Komisja, Agencja Praw Podstawowych Unii Europejskiej (FRA), Eurojust, Europejska Sieć Sądowa w sprawach karnych oraz praktycy korzystający w codziennej pracy z instrumentów wzajemnego uznawania w dziedzinie pozbawienia wolności powinni, w stosownych przypadkach, starać się znajdować i wdrażać rozwiązania, by zaradzić obecnym wyzwaniom, w tym w celu poprawy strategii resocjalizacji i reintegracji.
- o) Europejska Organizacja Służby Więziennej i Kuratorskiej (EuroPris) wspiera decydentów, pełniąc funkcję doradczą w kwestiach penitencjarnych. Rozwija również stosunki i wymianę informacji z innymi organizacjami działającymi w obszarze wymiaru sprawiedliwości w sprawach karnych w celu opracowywania najlepszych praktyk w tej dziedzinie. W zasadach EuroPris podkreślono, że metoda pracy oparta na budowaniu relacji przez personel z osobami przebywającymi w więzieniach w drodze komunikacji i interakcji przyczynia się do zapewnienia bezpieczeństwa, ochrony i dobrego porządku, a także pomaga w resocjalizacji i przygotowaniu do zwolnienia.
- p) Uruchomiona w grudniu 2019 r. prowadzona przez FRA baza danych dotycząca odbywania kary pozbawienia wolności w ogólnych zarysach przedstawia warunki pozbawienia wolności obowiązujące we wszystkich państwach członkowskich, jest zatem użytecznym, publicznie dostępnym narzędziem dla organów sądowych, które mają do czynienia z pytaniami o warunki pozbawienia wolności. Sprawozdanie FRA zatytułowane „Criminal detention conditions in the European Union: rules and reality” [Warunki odbywania kary pozbawienia wolności w Unii Europejskiej: przepisy i realia] opisuje wybrane minimalne normy dotyczące warunków pozbawienia wolności w państwach członkowskich.
- q) W dniu 8 grudnia 2022 r. Komisja przyjęła zalecenie w sprawie praw procesowych osób podejrzanych i oskarżonych podlegających tymczasowemu aresztowaniu oraz materialnych warunków pozbawienia wolności⁹.

⁹ Zalecenie Komisji (UE) 2023/681 z dnia 8 grudnia 2022 r. w sprawie praw procesowych osób podejrzanych i oskarżonych podlegających tymczasowemu aresztowaniu oraz materialnych warunków pozbawienia wolności, Dz.U. L 86 z 24.3.2023, s. 44–57.

- r) Oprócz wydania zaleceń w kwestii minimalnych norm dotyczących warunków pozbawienia wolności zgodnych z prawami podstawowymi Komisja zaleca, aby państwa członkowskie inwestowały w resocjalizację osób pozbawionych wolności z uwzględnieniem ich indywidualnych potrzeb. Aby wesprzeć osoby pozbawione wolności w przygotowaniach do zwolnienia i ułatwić ich reintegrację społeczną, państwa członkowskie powinny także zapewnić każdej osobie pozbawionej wolności dostęp do bezpiecznych, inkluzywnych i otwartych programów edukacyjnych, zaspokajających indywidualne potrzeby i uwzględniających aspiracje takiej osoby.
- s) W 18-miesięcznym programie działań Rady obejmującym okres od 1 lipca 2023 r. do 31 grudnia 2024 r. priorytetowo potraktowano współpracę sądową oraz poprawę ogólnej efektywności i odporności systemów wymiaru sprawiedliwości, a także zwalczanie ryzyka wykluczenia społecznego osób znajdujących się w najtrudniejszej sytuacji lub zagrożonych wykluczeniem, w kontekście wdrażania Planu działania na rzecz Europejskiego filaru praw socjalnych.
- t) Na nieformalnym posiedzeniu Rady ds. Wymiaru Sprawiedliwości i Spraw Wewnętrznych w dniu 26 stycznia 2024 r. państwa członkowskie wyraziły gotowość do dalszej refleksji nad placówkami osadzeń na małą skalę.
- u) Osadzenia na małą skalę i domy penitencjarne były głównym tematem Europejskiego sympozjum na temat domów penitencjarnych, zorganizowanego w dniach 20 i 21 marca 2024 r. przez sieć RESCALED¹⁰ pod auspicjami prezydencji belgijskiej. Podczas sympozjum wykazano, że osadzenia na małą skalę przyczyniają się do większego poczucia wspólnoty i lepszej integracji społecznej oraz mogą prowadzić do niższego wskaźnika recydywy. Takie formy pozbawienia wolności przyczyniają się zatem do osiągnięcia celu, jakim są bezpieczniejsze społeczności i mniejsza przestępczość.

¹⁰ RESCALED to europejska organizacja sieciowa, mająca członków w: Austrii, Belgii, Chorwacji, Czechach, Finlandii, Francji, Hiszpanii, Irlandii, Kosowie, na Malcie oraz w Niderlandach, Niemczech, Norwegii, Portugalii i Rumunii. RESCALED ma biura krajowe w sześciu krajach: Belgii, Czechach, Niderlandach, Niemczech, Norwegii i Portugalii. Poszczególne biura krajowe, członkowie i organizacje partnerskie wspierają tworzenie domów penitencjarnych na swój własny sposób.

- v) Więźniowie i byli więźniowie to obywatele szczególnie narażeni na wykluczenie społeczne, a cele na 2030 r. w dziedzinie zatrudnienia, umiejętności i ograniczania ubóstwa określone w Planie działania na rzecz Europejskiego filaru praw socjalnych odnoszą się również do nich.
- w) Pozbawienie wolności pozostaje nieodzownym narzędziem w naszych systemach wymiaru sprawiedliwości w sprawach karnych. Różne formy pozbawienia wolności lub różne rodzaje placówek mogą stanowić odpowiedź na odmienne wymagania i potrzeby różnych grup osób pozbawionych wolności, stosownie do szeregu kryteriów, takich jak wiek i płeć danej osoby, jej sytuacja społeczno-ekonomiczna, charakter popełnionego przestępstwa, wynik oceny ryzyka, stosunki z ofiarą oraz to, czy dana osoba podlega tymczasowemu aresztowaniu czy odbywa karę pozbawienia wolności. Najwłaściwsze środowisko osadzenia może też zmieniać się w miarę upływu okresu osadzenia.
- x) Szeroko zakrojone badania i dobre praktyki już istniejące w różnych państwach członkowskich wykazały, że placówki osadzeń na małą skalę pozwalają kształtować indywidualne podejścia do resocjalizacji, rozwijać indywidualne relacje i interakcje społeczne oraz kłaść nacisk na budowanie odpowiedzialności i wzajemnego zaangażowania poprzez integrację z lokalną społecznością. Pod pojęciem „placówki osadzeń na małą skalę” należy rozumieć struktury o mniejszej pojemności w porównaniu z dużymi zakładami karnymi. Ta mniejsza pojemność może nieść korzyści, jeśli chodzi o środowisko życiowe, zmienność sytuacji w zakresie bezpieczeństwa, włączenie społeczne, a tym samym lepszą atmosferę reintegracji. Pod pojęciem „domy penitencjarne” – które są jedną z form osadzenia na małą skalę – należy rozumieć niewielkie, zróżnicowane, zintegrowane ze społecznością placówki realizujące odpowiednie programy ukierunkowane na resocjalizację i reintegrację społeczną, uwzględniające indywidualne potrzeby oraz kładące nacisk na budowanie autonomii i przyjmowanie odpowiedzialności.

- y) Placówki osadzeń na małą skalę istniejące w państwach członkowskich są godne poparcia; na aprobatę zasługują też poczynione już w tej dziedzinie postępy.
- z) Placówki osadzeń na małą skalę sprzyjają tworzeniu włączającego społeczeństwa poprzez innowacyjne podejścia do wyzwań społecznych, zgodnie z priorytetami określonymi w programie ramowym Komisji Europejskiej w zakresie badań naukowych i innowacji.
- aa) Placówki osadzeń na małą skalę mogą pomóc w zapobieganiu recydywie, zapewnić resocjalizację i reintegrację społeczną osób pozbawionych wolności oraz pomóc w budowaniu bardziej włączających społeczności.

Konkluzje Rady

Uwagi ogólne:

1. Państwa członkowskie i Unia Europejska odgrywają kluczową rolę w ochronie praw podstawowych, w tym praw osób pozbawionych wolności.
2. Potwierdza się cel, jakim jest wspieranie resocjalizacji i reintegracji społecznej osób, które odbywają karę pozbawienia wolności w zakładzie karnym.
3. Resocjalizacja odgrywa ważną rolę w skutecznej reintegracji społecznej osób pozbawionych wolności i zmniejsza prawdopodobieństwo powrotu do przestępstwa.
4. Inwestowanie w opracowywanie programów resocjalizacji, z uwzględnieniem indywidualnej sytuacji osób pozbawionych wolności, można uznać za potencjalną reakcję wymiaru sprawiedliwości w sprawach karnych na radykalizację postaw.
5. Osadzenie na małą skalę może poprawić zarówno warunki pracy personelu w obiektach penitencjarnych, jak i jakość życia osób pozbawionych wolności, a także ułatwić stworzenie konstruktywnej atmosfery sprzyjającej reintegracji.

6. Placówki osadzeń na małą skalę mogą dodatkowo przyczynić się do poszanowania praw podstawowych i wzrostu poczucia bezpieczeństwa w obiektach penitencjarnych.
7. Pełne szacunku i konstruktywne interakcje z osobami pozbawionymi wolności i między takimi osobami przyczyniają się do budowania odpowiedzialności i autonomii oraz do integracji ze społecznością lokalną.
8. Placówki osadzeń na małą skalę, które zapewniają wskazówki dotyczące powrotu do społeczeństwa, jako jeden z możliwych sposobów ułatwienia resocjalizacji i reintegracji społecznej, mogą przyczynić się do ograniczenia do minimum negatywnych skutków pozbawienia wolności i ryzyka powrotu do przestępstwa.
9. Zaangażowanie całej społeczności i współpraca instytucji wykraczających poza wymiar sprawiedliwości w sprawach karnych mają zasadnicze znaczenie dla zapewnienia reintegracji i dla zapobieżenia powrotowi do przestępstwa.
10. Badając możliwości stosowania osadzeń na małą skalę i korzyści płynące z takiej formy osadzenia, należy pamiętać o charakterystyce i specyfice poszczególnych państw członkowskich, w tym o odmiennych systemach prawnych i decyzjach w zakresie polityki.

Rada zwraca się do państw członkowskich, by:

11. Dokładniej zbadały zakres i potencjalne korzyści form osadzeń na małą skalę, zróżnicowanych i zintegrowanych ze społecznością, w tym domów penitencjarnych, w porównaniu z dużymi zakładami penitencjarnymi.
12. Podnosiły świadomość na temat potencjalnych korzyści płynących z osadzeń na małą skalę, w tym oferowanych przez domy penitencjarne.
13. Rozważyły, w stosownych przypadkach, umożliwienie stosowania osadzenia na małą skalę i innych alternatywnych form pozbawienia wolności, które ułatwiają resocjalizację osób pozbawionych wolności, po to by lepiej przygotować przestępców do reintegracji społecznej i pomóc zapobiegać powrotowi do przestępstwa.
14. Rozważyły, w stosownych przypadkach, wykorzystanie placówek osadzeń na małą skalę – w tym domów penitencjarnych – do celów odbywania kary pozbawienia wolności, z myślą o ograniczeniu negatywnych skutków pozbawienia wolności, oraz zapewniły więźniom lepsze wskazówki dotyczące powrotu do społeczeństwa.

15. W przypadku korzystania z placówek osadzeń na małą skalę ustanowiły kryteria doboru osób pozbawionych wolności, takie jak charakter popełnionego przestępstwa, wynik oceny ryzyka oraz interesy ofiar. Zgodnie z krajowymi przepisami i praktykami można rozważyć osadzenie na małą skalę lub alternatywne formy pozbawienia wolności w przypadku osób wymagających szczególnego traktowania, takich jak osoby z niepełnosprawnościami, kobiety w ciąży i po porodzie, dzieci powyżej wieku odpowiedzialności karnej i młodzi dorośli.
16. Rozważyły wdrożenie aspektów cyfryzacji w placówkach osadzeń na małą skalę oraz, w stosownych przypadkach, po przeprowadzeniu oceny ryzyka i uwzględnieniu interesów ofiar, rozważyły umożliwienie komunikacji za pomocą środków cyfrowych, aby pozwolić osobom pozbawionym wolności na utrzymywanie kontaktu z rodziną, zwiększenie autonomii w zakresie ubiegania się o pracę lub kontynuowania pracy, odbycie kursów szkoleniowych lub poszukiwanie zakwaterowania w ramach przygotowań do zwolnienia.
17. Sporządziły zestawienie dobrych praktyk w zakresie stosowania osadzeń na małą skalę i udostępniły te informacje odpowiednim instytucjom i agencjom w Unii Europejskiej i innych państwach członkowskich.
18. Uwzględniły zalecenia określone w wyżej wymienionym zaleceniu Komisji z dnia 8 grudnia 2022 r.
19. Rozważyły osadzenia na małą skalę, w tym domy penitencjarne, jako sposób sprawienia, by społeczności stały się bardziej włączające, co ostatecznie przyczyni się do zapewnienia osobom pozbawionym wolności sprawiedliwszej i bardziej inkluzywnej przyszłości.
20. Oferowały personelowi i praktykom w placówkach osadzeń na małą skalę ukierunkowane szkolenie w zakresie metod pracy, etyki zawodowej i procedur z myślą o zapewnieniu większego bezpieczeństwa oraz lepszej interakcji z osobami pozbawionymi wolności i ich przygotowaniu do resocjalizacji i reintegracji społecznej.

21. W stosownych przypadkach zapewniły osobom pozbawionym wolności w ramach osadzenia na małą skalę możliwości zdobycia użytecznej pracy za wynagrodzeniem lub wsparcie w integracji społecznej i zawodowej, a także otwarte programy edukacyjne.
22. Rozważyły poprawę zdolności i zasobów służb socjalnych oraz innych służb i podmiotów zaangażowanych w proces osadzenia, w tym w placówkach osadzeń na małą skalę, z myślą o przyczynieniu się do reintegracji społecznej i poprawy warunków pozbawienia wolności.

Rada zwraca się do Komisji, by:

23. Oceniała, czy należy zbadać i przeanalizować wykorzystanie placówek osadzeń na małą skalę we wszystkich państwach członkowskich, aby wspierać rozpowszechnianie dobrych praktyk krajowych i zapewnić ewentualną podstawę dowodową dla stosowania osadzeń na małą skalę jako skutecznego modelu odbywania kary pozbawienia wolności, który to model bardziej sprzyja resocjalizacji i ogranicza zjawisko powrotu do przestępstwa.
24. Poprzez organizowanie spotkań ekspertów, zwiększała świadomość i wymianę dobrych praktyk między decydentami i prawnikami praktykami w zakresie osadzeń na małą skalę, zróżnicowanych i zintegrowanych ze społecznością oraz w zakresie sposobów przewycięzania wyzwań i przeszkód.
25. W stosownych przypadkach i z uwzględnieniem sytuacji i specyfiki państw członkowskich propagowała wykorzystywanie placówek osadzeń na małą skalę, w tym domów penitencjarnych, w ramach swojego programu gwarantowania praw chronionych za pośrednictwem europejskich polityk w dziedzinie wymiaru sprawiedliwości, edukacji, zdrowia i dobrostanu, zatrudnienia, spraw społecznych i włączenia społecznego oraz życia rodzinnego.

26. Zbadała możliwości finansowania – w ramach istniejących i ewentualnych przyszłych funduszy UE, bez uszczerbku dla kolejnych wieloletnich ram finansowych – ustanawiania, dalszego rozwijania i stosowania osadzeń na małą skalę, w tym domów penitencjarnych, budowania zdolności we współpracy z radami miasta, projektów pilotażowych, protokołów i metodologii szkoleniowych dla personelu.
27. Zachęcała państwa członkowskie do ubiegania się o finansowanie w ramach istniejących i ewentualnych przyszłych funduszy UE.
28. Zbadała możliwości finansowania dla organizacji, które mogłyby przyczynić się do rozwoju osadzeń na małą skalę, np. dla Europejskiego Forum Sprawiedliwości Naprawczej (EFRJ), sieci pod nazwą Dzieci Więźniów w Europie (COPE), Sieci Europejskich Akademii Szkolenia Służb Penitencjarnych (EPTA), EuroPris czy Organizacji Europejskich Służb Probacyjnych (CEP).

Rada zwraca się do Komisji i państw członkowskich, by:

29. Ścisłe współpracowały z Radą Europy i innymi odpowiednimi organizacjami, instytucjami i agencjami w celu przeprowadzenia refleksji nad optymalną współpracą i podnoszeniem świadomości co do możliwości rozwijania i stosowania osadzeń na małą skalę, w tym domów penitencjarnych, jako alternatywy dla miejsc osadzeń na dużą skalę.